

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nec.gov.ua, веб-сайт: www.nec.gov.ua

Закарпатська обласна рада
пл. Народна, 4, м. Ужгород, 88008

*Щодо засідання Закарпатської обласної
ради з вивчення питань обґрунтованості
тарифів на комунальні послуги для
населення області*

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, розглянула лист Закарпатської обласної ради від 17.03.2021 № 01-1-16/97 щодо проведення 22.03.2021 о 11:30 год засідання Закарпатської обласної ради з вивчення питань обґрунтованості тарифів на комунальні послуги для населення області та за результатами розгляду повідомляє, про неможливість забезпечення участі представників Сектору НКРЕКП у Закарпатській області у запропонованому заході, у зв'язку із значним навантаженням, викликаним виконанням основних завдань покладених на працівників Сектору, зокрема проведенням планової перевірки Товариства з обмеженою відповідальністю «Закарпаттяенергозбут». При цьому, з метою ефективної та оперативної співпраці, в межах компетенції, повідомляємо наступне.

Щодо цін на природний газ

Положеннями статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон України) з 01.10.2015 НКРЕКП не має повноважень щодо забезпечення проведення цінової політики на ринку природного газу (в частині встановлення цін на природний газ).

Крім того, відповідно до статті 3 Закону України ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема, забезпечення

високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені, вільного вибору постачальника природного газу.

Закон України передбачає, з одного боку, державне регулювання монопольних ринків (транспортування, розподіл, зберігання природного газу), з іншого – розвиток вільної добросовісної конкуренції на товарному ринку природного газу. Тобто, на оптовому і роздрібному ринках природного газу має діяти принцип вільного ціноутворення (крім випадку, коли з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу покладені спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України), що передбачено частиною другою статті 12 Закону України.

Так, згідно з положеннями частини другої статті 12 Закону України постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

Згідно з абзацом першим частини першої статті 11 Закону України, з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

З 01.11.2018 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867, якою затверджено Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (далі – Положення № 867).

Положенням № 867 (із змінами) покладались спеціальні обов'язки, зокрема, до 01 серпня 2020 року на постачальників природного газу, які придбали природний газ у НАК «Нафтогаз України» відповідно до цього Положення, - постачати такий природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек» і звітувати про його використання на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням.

При цьому, до 01 серпня 2020 року роздрібна ціна на природний газ, за якою постачальники природного газу на яких було покладено спеціальні обов'язки, здійснювали постачання природного газу вищезазначеним споживачам, у тому числі побутовим споживачам, визначалась відповідно до Положення № 867 (із змінами).

Звертаємо увагу на те, що з 01 серпня 2020 року роздрібна ціна на природний газ, зокрема для побутових споживачів, не визначається на підставі Положення № 867, а вільно встановлюється між постачальником та споживачем, тобто є договірною.

Разом з тим повідомляємо, що відповідно до пункту 41¹ постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (із змінами) установити з 1 лютого 2021 р. на період дії карантину, але не довше ніж до 31 березня 2021 р., граничну ціну на природний газ за договорами постачання між побутовими споживачами, об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами, які задовольняють потреби в опаленні будинку самостійно шляхом самозабезпечення, та постачальниками, у тому числі постачальником «останньої надії», на рівні 6 гривень 99 копійок за 1 куб. метр (з урахуванням податку на додану вартість та плати за транспортування магістральними газопроводами до внутрішніх точок виходу з газотранспортної системи).

При цьому зазначаємо, що відповідно до Закону України, питання щодо ціноутворення на природний газ, зокрема, для побутових споживачів не належить до компетенції НКРЕКП.

Щодо тарифу на послуги розподілу природного газу

Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, визначає Закон України.

Відповідно до положень статті 4 Закону України тарифи на послуги розподілу природного газу повинні бути встановленими з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності, а також, де це можливо, встановленими з урахуванням зіставлення з показниками аналогічних категорій регульованих цін, встановлених Регулятором для інших суб'єктів ринку природного газу.

Положеннями статті 37 Закону України встановлено, що Оператор газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) газорозподільної системи, якою він користується на законних підставах.

Згідно з положеннями розділу II Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494, до складу газорозподільної системи (далі – ГРМ) входять споруди і пристрої на газопроводах від місця надходження природного газу в ГРМ до пунктів призначення (об'єктів споживачів або суміжних Операторів ГРМ), зокрема ГРМ включають:

- газопроводи, зокрема підземні та/або надземні, високого, середнього та низького тиску;

- обладнання для зниження тиску і підтримання його на заданому рівні, зокрема ГРП та ШРП;

- установки електрохімічного захисту від корозії;

лінії технологічного зв'язку, споруди, обладнання автоматизованих систем контролю та управління технологічними процесами і установок електрохімічного захисту;

переходи через природні і штучні перешкоди (автомобільні дороги, залізниці, канали тощо);

будівлі та споруди для забезпечення експлуатації та оперативного обслуговування ГРМ;

споруди газорозподільних мереж, зокрема колодязі, запірна арматура, компенсатори, конденсатозбірники, контрольні трубки, контрольно-вимірювальні пункти, футляри, розпізнавальні і сигнальні знаки тощо.

При цьому єдине джерело покриття витрат Операторів ГРМ як суб'єктів природної монополії, що необхідні для провадження діяльності з розподілу природного газу, – тариф на послуги розподілу природного газу.

Витрати, які включаються до структури тарифу на послуги розподілу природного газу, визначаються з урахуванням державних і галузевих нормативів використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, норм амортизації, ставок податків, зборів, обов'язкових платежів, прогнозних індексів цін виробників промислової продукції і споживчих цін у планованому періоді.

Аналіз основних макропоказників економічного і соціального розвитку України свідчить про суттєве зростання вартості палива, електроенергії, сировини, основних і допоміжних матеріалів, запасних частин, купованих комплектувальних виробів, напівфабрикатів та інших матеріальних ресурсів, необхідних для забезпечення основного технологічного процесу, які можуть бути безпосередньо віднесені до послуг розподілу природного газу.

Окремою проблемою Оператора ГРМ є велика плінність кадрів. Збереження висококваліфікованого персоналу є запорукою безаварійної експлуатації газорозподільних систем. Так, тарифами на послуги розподілу природного газу передбачено приведення середньої заробітної плати в розрахунку на одного штатного працівника Оператора ГРМ до рівня середньої заробітної плати в розрахунку на одного штатного працівника, зайнятого у промисловості на території діяльності газорозподільного підприємства або зайнятого у промисловості України, з урахуванням прогнозних індексу споживчих цін та індексу зростання номінальної середньомісячної заробітної плати працівників, скоригованого на індекс споживчих цін (індекс зростання реальної середньомісячної заробітної плати), відповідно до прогнозу економічного і соціального розвитку України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 671.

Таким чином, формування тарифу на послуги розподілу природного газу відповідного Оператора ГРМ здійснюється виходячи з економічно обґрунтованих витрат суб'єкта господарювання та напряму залежить від рівня його витрат на обслуговування газорозподільних мереж та їх складових, а також обсягу робіт, що виконуються для їх обслуговування незалежно від витрат суміжного газорозподільного підприємства.

Тарифи на послуги розподілу природного газу повинні забезпечувати газорозподільні підприємства коштами, необхідними для роботи газорозподільних систем, експлуатації газового обладнання, підтримки цілодобової роботи аварійних служб для запобігання можливим витокам природного газу та недопущення аварійних ситуацій.

Щодо тарифу на послуги транспортування природного газу

Постановою від 24.12.2019 № 3013 НКРЕКП встановлено тарифи на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) для ТОВ «Оператор ГТС України» (оператора газотранспортної системи).

Вищезазначеною постановою встановлено тарифи на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) на міждержавних з'єднаннях та для внутрішніх точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и), зокрема для точки виходу до газорозподільних систем, що є складовою кінцевого платежу за природний газ для споживачів.

Відповідно до положень статті 1 Закону України:

газотранспортна система – технологічний комплекс, до якого входить окремий магістральний газопровід з усіма об'єктами і спорудами, пов'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька таких газопроводів, якими здійснюється транспортування природного газу від точки (точок) входу до точки (точок) виходу;

оператор газотранспортної системи (далі – Оператор ГТС) – суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із транспортування природного газу газотранспортною системою на користь третіх осіб (замовників).

точка виходу – визначена точка у газотранспортній системі, в якій оператор газотранспортної системи доставляє природний газ, що знаходиться у газотранспортній системі, зокрема до газорозподільної системи, газосховища, установки LNG або споживача, приєднаного до газотранспортної системи, або до об'єкта, пов'язаного із видобутком природного газу.

точка входу – визначена точка у газотранспортній системі, в якій природний газ надходить до газотранспортної системи від об'єктів, пов'язаних із видобутком природного газу, газосховища, установки LNG, а також від інших газотранспортних або газорозподільних систем.

Таким чином, тарифи на послуги транспортування природного газу, встановлені постановою НКРЕКП від 24.12.2019 № 3013, застосовуються лише Оператором ГТС при визначенні вартості забезпечення замовнику обсягу замовленої потужності в точках входу/виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и).

Відповідно до положень частини першої статті 20 Закону Оператор ГТС на виключних засадах відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання в належному стані та розвиток газотранспортної системи з метою задоволення очікуваного попиту суб'єктів ринку природного газу на послуги транспортування природного газу.

Тарифи на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) дозволять забезпечити ТОВ «Оператор ГТС України» коштами, необхідними для забезпечення надійного функціонування газотранспортної системи, обслуговування та підтримки технічного стану пристроїв, установок, мереж, а також системних об'єктів згідно з вимогами законодавства, підтримання необхідного тиску в трубопроводах, запобігання можливим витокам газу та недопущення аварійних ситуацій.

Слід зазначити, що тариф на послуги транспортування природного газу для внутрішніх точок виходу з газотранспортної системи, встановлений постановою НКРЕКП від 24.12.2019 № 3013, що є складовою кінцевого платежу за природний газ для споживачів, знижено на 21 %, порівняно з відповідним тарифом, що діяв протягом 2019 року, та складає 124,16 грн за тис. м³ на добу без ПДВ.

Член НКРЕКП

О. Бабій